

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

**Є. М. Гелеверя,
Г. А. Жовтяк**

**ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„ЦІНОУТВОРЕННЯ”**

(для студентів 4 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня
бакалавр, напряму підготовки 0502 – «Менеджмент»)

Харків – ХНАМГ – 2009

Програма та робоча програма навчальної дисципліни «Ціноутворення» (для студентів 4 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напрямку підготовки 0502 – «Менеджмент»). / Укл.: Гелеверя Є. М., Жовтяк Г. А. –Харків: ХНАМГ, 2009. – 19 с.

Укладачі: доц. кафедри ЕПМГ Є. М. Гелеверя,
асистент кафедри ММ і РР Г. А. Жовтяк

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу і узгоджена з орієнтовною структурою змісту навчальної дисципліни, рекомендованою Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Рекомендована для студентів економічних спеціальностей.

Рецензент: зав. кафедри ЕПМГ Харківської національної академії міського господарства, доктор економічних наук Ачкасов А.Є.

Затверджено на засіданні кафедри ЕПМГ, протокол № 2 від 02.09.2009 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги.....	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література	6
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни	7
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	8
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни	9
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента	12
2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента	13
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту	14
2.6. Методи та критерії оцінювання знань	14
2.7. Інформаційно-методичне забезпечення	17

ВСТУП

В умовах ринкової економіки важливого значення набуває процес ціноутворення. Саме ціни визначають структуру випуску продукції, впливають на рух матеріальних потоків, прибутковість будь-якого підприємства, рівень добробуту населення. Правильна методика встановлення цін, розумна цінова політика, послідовна реалізація обґрунтованої цінової стратегії – це необхідні компоненти успішної діяльності будь-якого підприємства, яке працює в ринкових умовах.

Метою курсу «Ціноутворення» є освоєння теоретичних і методичних основ ціноутворення, а також набуття певного досвіду встановлення цін на продукцію підприємства. Навчальний матеріал ґрунтується на положеннях сучасної економічної теорії, наукових розробках закордонних учених, законах та нормативно-правових актах, що діють в українській економіці. Вивчення навчального матеріалу дисципліни сприятиме підвищенню рівня загальноекономічної підготовки студентів і формуванню в них практичних навичок з ціноутворення в умовах ринкових відносин.

Приєднання України до Болонського процесу передбачає впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), яка є українським варіантом ECTS. Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

СВО ХНАМГ Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра за спеціальністю 6.050.200 – «Менеджмент організацій» напряму підготовки 0502 – „Менеджмент”, 2004 р.;

СВО ХНАМГ Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра за спеціальністю 6.050.200 – «Менеджмент організацій» напряму підготовки 0502 – „Менеджмент”, 2002 р.;

СВО ХНАМГ Навчальний план підготовки бакалавра за спеціальністю 6.050.200 – «Менеджмент організацій» напряму підготовки 0502 – „Менеджмент”, 2006 р.

Програма ухвалена кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол № 2 від 02.09.2009 р. та Вченою радою факультету Післядипломної освіти та заочного навчання (протокол № 1 від 4 вересня 2009 р.).

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета: надання студентам теоретичних знань і практичних навичок з питань формування цін та розробки цінової політики.

Головним завданням дисципліни є розкриття:

- ✓ теоретичних засад ціноутворення;
- ✓ методики формування цін та її окремих елементів;
- ✓ сутності методів ринкового ціноутворення;
- ✓ особливостей установаження цін на зовнішньому ринку;
- ✓ методологічних підходів до розробки цінової політики та стратегії підприємства;
- ✓ цілей і методів державного регулювання цін та його впливу на економічні процеси.

Предмет вивчення дисципліни: вивчення та аналіз процесів ціноутворення в умовах ринку.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Основи економічної теорії Мікроекономіка Макроекономіка Економіка підприємства Організація виробництва	Ціноутворення на підприємствах міського господарства

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль ЦІНОУТВОРЕННЯ (2,5 / 90)

ЗМ 1. Основи ціноутворення (1,0/36)

1. Теоретичні засади ціноутворення.
2. Види та функції цін.
3. Склад ціни та формування її елементів.

ЗМ 2. Формування цінової політики підприємства (1,5/54)

4. Методи ринкового ціноутворення.
5. Ціноутворення на зовнішньому ринку.
6. Цінова політика підприємства.
7. Державна цінова політика та її вплив на економічні процеси.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання (за рівнями сформованості)	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
<u>Репродуктивний рівень:</u> Ураховувати основні економічні закони у процесі професійної діяльності.	Виробнича	Виконавська
<u>Алгоритмічний рівень:</u> Формувати й обробляти необхідну інформаційну базу щодо цінової політики підприємства.	Виробнича	Аналітична
<u>Евристичний рівень:</u> Застосовувати методи ціноутворення на практиці.	Виробнича	Управлінська, організаційна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Желтякова И.А. Маховикова Г.А., Пузыня Н.Ю. Цены и ценообразование. Краткий курс (учебное пособие). – СПб.: Издательство «Питер», 2003.
2. Шкварчук Л.О. Ціни і ціноутворення: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2008.
3. Шуляк П.Н. Ценообразование: Учебно-практическое пособие. - М.: Издат. дом “Дашков и К”, 2008.
4. Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Ціноутворення» (для студентів заочної форми навчання спеціальностей 6.050107 - «Економіка підприємства», 6.050106 - «Облік і аудит», 6.050201 - «Менеджмент організацій»). Укл.: Гелеверя Є.М., Жовтяк Г.А. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 30 с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

Анотація програми навчальної дисципліни

ЦІНОУТВОРЕННЯ

Мета вивчення: надання студентам теоретичних знань і практичних навичок з питань формування цін та розробки цінової політики.

Предмет дисципліни: вивчення та аналіз процесів ціноутворення в умовах ринку.

Змістовні модулі: основи ціноутворення, формування цінової політики підприємства.

Аннотация программы учебной дисциплины

ЦЕНООБРАЗОВАНИЕ

Цель изучения: формирование у студентов теоретических знаний и практических навыков по вопросам формирования цен и разработки ценовой политики.

Предмет дисциплины: изучение и анализ процессов ценообразования в условиях рынка.

Модули содержания: основы ценообразования, формирование ценовой политики предприятия.

Annotation of the program of the academic discipline

PRICE FORMATION

The aim of the discipline: to form a system of theoretical knowledge and practical skills in the problems of price formation and development of price policy.

The subject of the discipline: studying and analysis of the price formation processes under market conditions.

The content modules: fundamentals of price formation, elaboration of price formation policy of an enterprise.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

Розподіл обсягу навчальної роботи студента для заочної форми навчання

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2,5 Модулів – 1, РГЗ Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 90	Напрямок 0502 - "Менеджмент" Спеціальності: 6.050200 – «Менеджмент організацій» Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Статус дисципліни - за вибором ХНАМГ Рік підготовки: 4-й Семестр: 7-й Лекції – 6 год. Практичні – 4 год. Самостійна робота – 80 год. із них РГЗ – 15 год Вид підсумкового контролю – екзамен

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 12% до 88%.

Структура робочої програми навчальної дисципліни «Ціноутворення» наведена нижче.

Структура навчальної дисципліни «Ціноутворення»

Спеціальність, спеціалізація (шифр, аббревіатура)	Всього, кредит/ годин	Семестр(и)	Години								Екзамен (семестр)	Залік (семестр)
			Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі				
				Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Контр. роб.	КП/КР	РГР		
6.050200 МО	2,5/90	7	10	6	4	-	80	-	-	15	7	-

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни «Ціноутворення» складається з двох змістових модулів, кожен з яких поєднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом і взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, практичні заняття, самостійна робота студента.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Теоретичні основи ціноутворення

Основні теорії ціноутворення. Теорія трудової вартості, теорія витрат виробництва, теорія трьох чинників, теорія граничної корисності, неокласична теорія.

Попит і пропозиція як ціноtvірні чинники. Закон попиту. Взаємодія попиту і пропозиції, ціна рівноваги. Цінова еластичність, коефіцієнти еластичності. Еластичність попиту та її чинники. Еластичність пропозиції.

Формування цін залежно від типу ринку. Політика ціноутворення на ринку досконалої конкуренції. Особливості встановлення цін на ринку монополістичної конкуренції. Олігополія як чинник ціноутворення. Формування цін в умовах монополії.

Тема 2. Види та функції цін

Система цін. Ціни світового та внутрішнього ринків. Класифікація цін за рівнем свободи. Диференціація цін за галузевою формою продукції. Ціна підприємства і ціна реалізації, їх взаємозв'язок. Класифікація цін за територіальним поширенням. Урахування в цінах витрат з доставки продукції до споживача. Франкування цін на внутрішньому ринку. Довідкові та ціни фактичних угод. Стартові та лімітні ціни. Сезонні ціни. Зв'язок між цінами, що функціонують в економіці.

Обліково-інформаційна функція ціни та її роль в економіці. Розподільча функція. Стимулююча і балансуєча функції ціни та їх взаємозв'язок. Функція ціни як засіб раціонального розміщення виробництва.

Тема 3. Склад ціни та формування її елементів

Склад ціни. Обов'язкові та необов'язкові елементи ціни. Структура ціни.

Роль витрат у формуванні ціни. Групування витрат за елементами та статтями калькуляції. Склад собівартості за новими Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Методи обліку витрат у ціноутворенні. Суть методу обліку повних витрат та його недоліки. Метод обліку прямих витрат. Маржинальний дохід.

Методи визначення в ціні прибутку. Нормативний метод. Граничні та розрахункові нормативи рентабельності. Залишковий метод визначення прибутку в ціні.

Формування в ціні товарних податків. Акцизний збір, ставки акцизного збору.

Податок на додану вартість і його визначення в ціні.

Посередницько-збутові та торговельні надбавки як самостійні елементи ціни. Їх склад та порядок визначення. Умови застосування торгово-посередницьких знижок.

Тема 4. Методи ринкового ціноутворення

Витратні методи ціноутворення. Метод повних витрат. Метод надбавок. Метод беззбитковості та цільового прибутку. Графік беззбитковості. Визначення точки беззбитковості аналітичним шляхом.

Методи, що спираються на попит. Метод балової оцінки. Визначення ціни методом прямих витрат та умови ефективності його застосування.

Методи з орієнтацією на конкуренцію. Метод лідера та сфера його поширення. Питома ціна та параметричні індекси якості. Індиферентна ціна. Особливості визначення цін на продукцію виробничо-технічного призначення. Основні положення визначення ціни методом відносної оцінки технічного рівня продукції.

Метод тендерного ціноутворення та сфери його застосування.

Тема 5. Ціноутворення на зовнішньому ринку

Особливості формування цін на зовнішньому ринку. Світові ціни та їх характеристика. Біржові котирування. Ціни товарних аукціонів. Ціни торгів. Ціни міжнародних контрактів та способи їх фіксації. Врахування в цінах базисних умов поставок. Правила «Інкотермс-2000».

Особливості встановлення цін на експортно-імпорتنу продукцію. Визначення експортних цін та врахування в їх складі товарних податків. Індикативні ціни.

Формування цін на імпорتنу продукцію. Визначення митної вартості. Встановлення в цінах ввізного мита, митних зборів та акцизного збору. Визначення ціни придбання товару.

Тема 6. Цінова політика підприємства

Цінова політика підприємства та її основні цілі. Необхідність проведення аналізу умов безбитковості та його завдання. Визначення мінімальної зміни обсягу реалізації за умови зміни самої ціни. Умови досягнення безбитковості при зміні ціни та змінних витрат. Вплив на безбитковий приріст реалізації зміни постійних витрат. Графік досягнення безбитковості продажу при одночасній зміні ціни та постійних витрат. Визначення безбиткової зміни ціни продажу в умовах пасивного ціноутворення.

Цінова стратегія підприємства та її види. Стратегія низьких цін та умови її ефективності. Стратегія високих цін та умови її ефективності. Переваги та недоліки стратегії високих цін. Стратегія нейтрального ціноутворення. Особливості формування цінової стратегії на певні асортиментні групи товарів. Визначення співвідношення цін на взаємозамінні товари.

Система цінових знижок. Кількісні цінові знижки. Розробка шкали кількісних кумулятивних знижок. Знижки за швидкість платежу, сезонні, дилерські та інші види знижок.

Тема 7. Державна цінова політика та її вплив на економічні процеси

Цінова політика держави та її основні цілі. Необхідність державного регулювання цін. Основні форми втручання держави у процес ціноутворення. Пряме регулювання цін та його методи. Непрямі методи державного регулювання цін. Цілі

державного регулювання цін. Регулювання цін на продукцію монопольних утворень. Декларування цін.

Система органів ціноутворення, їхні завдання та функції. Контроль за додержанням дисципліни цін. Система органів контролю за цінами.

Вплив на економіку втручання держави у процеси ціноутворення шляхом введення фіксованих, або граничних цін. Товарний дефіцит та його вплив на ринкові ціни. Вплив на рівноважну ціну акцизного збору та податку на додану вартість. Розподіл податкового тягаря між виробниками та споживачами продукції. Економічні наслідки запровадження ввізного мита в цінах на імпорتنу продукцію.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями (заочне навчання)

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекції	Семінари, практичні	Лаб.	СРС
Модуль	2,5/90	6	4	-	80
ЗМ 1.	1,0/36	3	2	-	31
ЗМ 2.	1,5/54	3	2	-	49

Лекційний курс (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	6.050200 МО
1	2
<u>ЗМ 1. Основи ціноутворення</u>	3
1. Теоретичні засади ціноутворення	1
2. Види та функції цін.	1
3. Склад ціни та формування її елементів.	1
<u>ЗМ 2. Формування цінової політики підприємства</u>	3
4. Методи ринкового ціноутворення.	1
5. Ціноутворення на зовнішньому ринку.	-
6. Цінова політика підприємства.	1
7. Державна цінова політика та її вплив на економічні процеси.	1
РАЗОМ:	6

Практичні заняття (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	6.050100 ЕП О і А
1	2
ЗМ 1. Основи ціноутворення	2
1. Попит і пропозиція як цінові чинники	
2. Визначення складу ціни та формування її елементів	2
ЗМ 2. Формування цінової політики підприємства	2
3. Аналіз методів ринкового ціноутворення	2
4. Проведення аналізу умов беззбитковості цінових рішень	
5. Встановлення цін на експортно-імпортну продукцію	
РАЗОМ:	4

2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем ефективного функціонування підприємства та його структурних підрозділів.

Самостійна навчальна робота студента

Форми самостійної роботи (за змістовими модулями)	Години	Форма звіту
ЗМ 1. Основи ціноутворення	31	
1. Огляд основної та додаткової літератури [3.1]	24	Конспект
2. Ведення термінологічного словника [3.1]		Текст словника
3. Тестові завдання [3.1]		Відповіді у зошиті для практичних занять
4. Розв'язання завдань [3.1]		Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Виконання РГЗ	7	Оформлення у відповідному порядку згідно з вимогами РГЗ [3.2]
ЗМ 2. Формування цінової політики підприємства	49	
1. Огляд основної та додаткової літератури [3.1]	41	Конспект
2. Ведення термінологічного словника [3.1]		Текст словника
3. Тестові завдання [3.1]		Відповіді у зошиті для практичних занять
4. Розв'язання завдань [3.1]		Відповіді у зошиті для практичних занять
5. Виконання РГЗ	8	Оформлення у відповідному порядку згідно з вимогами РГЗ [3.2]
РАЗОМ	80	

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види і засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	
МОДУЛЬ. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.	РГЗ, усне опитування
ЗМ 2.	
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ	
Письмовий екзамен	

2.6. Методи та критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- ✓ поточний контроль зі змістових модулів;
- ✓ складання екзамену.

Оцінку знань студентів з дисципліни “Ціноутворення” здійснюють відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті у відповідності до його форми (лекційної, практичної).

Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни “Ціноутворення” передбачено складання екзамену. Для оцінювання знань використовують чотирибальну національну шкалу та стобальну шкалу оцінювання ECTS.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за 4-бальною системою і згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS.

При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового контролю (контрольна робота за білетами або тестування за вибором студента).

Поточний контроль проводиться у письмовій формі двічі по закінченню кожного зі змістових модулів після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та проведені практичні завдання в межах кожного з двох ЗМ.

Контроль здійснюється і оцінюється за двома складовими: лекційна (теоретична) і практична частини (розрахункові завдання). Для цього білети для проведення поточного контролю мають два теоретичні запитання та розрахункове завдання. Може бути також використано тестове завдання – за вибором студентів.

Знання оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою (контрольна робота) або за системою оцінювання за шкалою ECTS (тестові завдання).

Проведення підсумкового контролю. Умовою допуску до екзамену є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовими модулями.

Екзамен здійснюється в письмовій формі за екзаменаційними білетами, які містять два теоретичних питання і розрахункове завдання, або за підсумковим тестовим завданням (за вибором студента), що дає можливість здійснити оцінювання знань студента з усієї дисципліни «Ціноутворення».

Екзаменаційні відповіді за білетами оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою, тестові завдання - за 100-бальною системою оцінювання за шкалою ECTS. В обох випадках оцінки згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів перекладаються у відповідну систему оцінювання.

Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80 – 90 включно
	Добре – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70 – 80 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60 – 70 включно
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 50 – 60 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX*	більше 26 – 50 включно
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F**	від 0 – 25 включно

* з можливістю повторного складання.

** з обов'язковим повторним курсом

Оцінювання знань за 4-бальною системою за національною шкалою:

Оцінку „відмінно” ставлять, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка „добре”. Теоретичні запитання розкрито повністю, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичне завдання виконано взагалі правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка „задовільно”. Теоретичні запитання розкрито повністю, проте при викладанні програмного матеріалу допущені незначні помилки. При виконанні

практичних завдань без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускає помилки.

Оцінка „незадовільно”. Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1.1. Желтякова И.А. Маховикова Г.А., Пузыня Н.Ю. Цены и ценообразование. Краткий курс (учебное пособие). – СПб.: Издательство «Питер», 2003.	1, 2
1.2. Шкварчук Л.О. Ціни і ціноутворення: Навч. посіб. – К.: Кондор, 2008.	1, 2
1.3. Шуляк П.Н. Ценообразование: Учебно-практическое пособие. – М.: Издат. Дом “Дашков и К”, 2008.	1, 2
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
2.1. Закон України « Про ціни та ціноутворення» від 3.12.1990.	1, 2
2.2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)» від 25.12.1996.	1, 2
2.3. Дугіна С.І. Маркетингова цінова політика: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. –К.:КНЕУ, 2005.	1, 2
2.4. Ерухимович И.Л. Ценообразование: Учебно-методическое пособие – К.: МАУП, 2005.	1, 2
2.5. Иваниенко В.В. Ценообразование: Учебное пособие. – Х.: Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004.	1, 2
2.6. Кайлюк Є.М. Маркетингова політика ціноутворення на підприємствах міського господарства: Навч. – метод. посібник, 2001	1, 2
2.7. Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ. М.:Бизнес-книга, 2004 г.	1, 2
2.8. Липсиц И.В. Коммерческое ценообразование: Учебник – М.: Издат-во БЕК, 2004г.	1, 2
2.9. Литвиненко Я.В. Сучасна політика ціноутворення: Навч. Посіб. – К.: МАУП, 2004.	1, 2
2.10. Тормоса Ю. Г. Ціни та цінова політика: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2008.	1, 2
2.11. www.ukrstat.gov.ua	1, 2

Продовження табл.

1	2
2.12. www.rada.gov.ua	1, 2
2.13. http://eprints.ksame.kharkiv.ua	1, 2
3. Методичне забезпечення	
3.1. Методичні вказівки для самостійного вивчення дисципліни «Ціноутворення» (для студентів заочної форми навчання спеціальностей 6.050107 - «Економіка підприємства», 6.050106 - «Облік і аудит», 6.050201 - «Менеджмент організацій»). Укл.: Гелеверя Є.М., Жовтяк Г.А. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 30 с.	
3.2. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічного завдання з дисципліни «Ціноутворення» (для студентів заочної форми навчання спеціальностей 6.050107 - «Економіка підприємства», 6.050106 - «Облік і аудит», 6.050201 - «Менеджмент організацій»). /Укл.: Гелеверя Є. М., Жовтяк Г. А. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 32 с.	

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма та робоча програма навчальної дисципліни «Ціноутворення»
(для студентів 4 курсу заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня
бакалавр, напряму підготовки 0502 – «Менеджмент організацій»)

Укладачі : Євгеній Михайлович Гелеверя, к.е.н., доцент,
Ганна Анатоліївна Жовтяк

План 2009, поз. 796 Р

Підп. до друку 13.10.2009	31.0	Формат 60х84 1 /16	Папір офісний
Друк на ризографі.		Умовн.-друк. арк. 0,8	Обл.-вид. арк. 1,1
Замовл № 5053		Тираж 15 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ
61002, Харків, вул. Революції, 12